

CZELADNIK (41) *sb m*

czeladnik (40), **czelednik** (1); czeladnik : czelednik *ZapWar* (15 : 1).

Pierwsze e jasne; -a- (5), -ã- (3); -a- *OpecŻyw* (2), *MurzNT*, *SkarKaz*; -ã- *HistRzym*, *BudNT*; -a- : -ã- *BielKron* (1 : 1).

sg N czeladnik (10). ◊ *G* czeladnika (9). ◊ *D* czeladnikowi (4). ◊ *A* czeladnika (9). ◊ *I* czeladniki(e)m (5). ◊ *pl N* czeladnicy (2). ◊ *G* czeladnik(o)w (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII(XIX) – XVIII w.*

1. *Sługa; parobek; domownik; człowiek z najbliższego otoczenia; domesticus BartBydż; famulus Cn; minister, servus PolAnt* (36) : Iakom ya samodzyesyant ssobye rownimi nyesastampil drogy dobrowolney panyey nouodworskyey anym yey czeladnika yey Mykołaya Sulima Skony sbyl kyedy yą wyosl any thim szruczenym skony czeladnika sthlukla syą ssany any wsył od yey czelednika tylcza ostrog rankawicz <gwałtem> *ZapWar* 1514 nr 2172; yako ya tho wyem ysz slachethny yan dvczsky nyesbyl slachethney thworkowey z rybya przez czeladnyka. *ZapWar* 1527 nr 2384; yakom ya robothnego Maczieya Czeladnyka Sliachathnego Mykolaya zieziorey nyesbyl *ZapWar* 1528 nr 2528, 1513 nr 2144 [2 r.], 1518 nr 2235, 1521 nr 2263 [2 r.], 1525 nr 2304, 1527 nr 2348 (16); *BartBydż* 45; *BielŻyw* 39; *LibLeg* 7/36; Wocziech Czyeminiki od dobrej then acz łznim nyekradl alye dwu czeladnikow myal Całzyma y Stanisława *LibMal* 1543/69; A Thenze Wernar myal bycz czeladnikyem łzamego Cufzky *LibMal* 1543/70, 1543/67v [2 r.], 68, 68v, 1545/101v; *MurzNT Matth* 5/25; ále ieden czeładnik (podobno był łobie podpił) z drugim chciał łie zákłádác/ iź náłz paⁿ będzie iutro domá *BielKron* 235; *HistRzym* 92; Czeladnicy [servi] niech będą poddáni we włzey boiazni gołpodarzom *BudNT* 1.Petr 2/18; Izali káždemu czeładnikowi do łzpiźárníey wolno? *SkarKaz* 80b.

Wyrażenia: »miejski czeladnik« (2): thą suknya przedali wgrodziłku myeiłkyemu czelyadnykovi Maczieyevi, kthori dzyłz wolwarku fluzi za 18 grołchi *LibMal* 1547/ 130v, 1554/194.

»czeladnik niewolny« (1): *BielKron* 32v *cf* »czeladnik wolny«.

»czeladnik wolny« (1): łiodmy dzień Pána Bogá twego ieft/ nie będziełz weń nie robił ani ty/ áni twoy łyn/ ani twoy czeładnik wolny y niewolny/ áni twoy dobytek/ y pielgrzym. *BielKron* 32v.

a. *O uczniu Chrystusa* (2) : Gdzies przywiléy który^m cie apołtolem/ czeładnikie^m ij łwym przyłacielem wczynil? *OpecŻyw* 84, 85.

2. *Uczący się rzemiołta* (5) : Bo żaden czeładnik niema bycz od rzemiołta odrzuczon *ListRzeź w.* 32; Item iako sie Gospodarz swi^m czeładnikiem rostanie, a yłz ieden na drugiego niełkarzi, otho łie starłłim nietrzeba staracz. *ListRzeź w.* 38, 35.

Szereg: »towarzysz albo czeladnik« (2): Thak yłz kofzdi thowarziłłz albo czeladnik Rzemiołta Rzeznicego, ktory od ynąd przywandruie, ma łie przodkiem listem Cechowim wiwiełcz *ListRzeź w.* 24, 12.

Synonimy: 1. *sługa, służebnik*; 2. *towarzysz*.

Cf CZELADZIN